LAUSUNTO

14.5.2024

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi
Eduskunta

Viite: EU/41/2024-VNK-13 Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta kommentoida Suomen suunnitelmaa ennakkovaikuttaa tulevaan EU:n monivuotisen rahoituskehyksen (2028–) valmisteluun.

Peruslinjaltaan MTK kannattaa perusmuistiossa esitettyjä linjauksia Suomen kannaksi tulevan rahoituskehyksen valmisteluun.

Yleistä

Viime viikkoina ministerineuvostojen kokouksissa on käsitelty laajasti tulevan rahoituskauden haasteita. Komissio ja komissaarit ovat valmistelleet erilaisia priorisointi ym. analyysejä nykytilanteesta ja mitä havaintojen perusteella pitäisi huomioida tulevaa politiikkaa ja pohjalla olevaa rahoituskehystä valmisteltaessa.

Neuvoston käsittelyssä on mm. todettu, että maatalous ja sitä myötä ruokaturva ovat yksi EU:n prioriteettialue. Edellisissä uudistuksissa ei ole pystytty ratkaisemaan alkutuotannon yleistä heikon kannattavuuden ongelmaa. Toisaalta viimeaikaiset kriisit ovat korostaneet ruokaturvan tärkeyttä EU:lle.

Maatalousrahoitus on muuttunut vuoden 1992 jälkeen merkittävästi. Isoimmillaan maatalousrahoituksen rooli oli lähes 80 %:n EU:n silloisesta budjetista. Nykyisen budjetin ja aikaisemman tukitason vertailu on vaikeaa, koska budjettirakennetta on muutettu. Eri arvioiden perusteella itse maataloustukeen käytetään 22-25 % EU:n budjetista, vaikka luonnonvarat ja ympäristö pääluokkaan käytetäänkin yli 30 % budjetista, kuten perusmuistiossa todetaan.

Merkittävä muutos tälle kaudelle on myös ns. kakkospilarin EU-rahoituksen jäädytys samalla kun ykköspilarin suoriin tukiin lisättiin merkittävästi ympäristönhoitoon ja ilmastotoimiin liittyviä velvoitteita, pakollista ehdollisuutta ja viljelijöille vapaaehtoisia ekojärjestelmän toimenpiteitä. Muutos vaikuttaa niin rakenteellisesti kuin toiminnallisesti myös Suomen tavoitteisiin.

Ehdollisuuden kasvattaminen on muuttanut maataloustukea merkittävästi enemmän julkishyödykkeiden tuottamisen korvauksiksi. Samalla perinteinen maatalouden tai ruuantuotannon tukeminen ja kohtuullisen toimeentulon turvaaminen viljelijöille ovat merkittävästi vähentyneet.

Ehdollisuuden kytkeminen voimassa olevien EU-direktiivien noudattamiseen voisi tarjota mahdollisuuden jäsenmaiden kannustamiseen EU-säädösten nopeampaan implementointiin. Huippuesimerkki hitaasta toimeenpanosta on eläinten hyvinvointidirektiivin, jonka pari

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

kymmentä vuotta sitten määritettyä sikojen saparoiden typistämiskieltoa ei ole pitkän siirtymäajankaan jälkeen implementoitu muualla kuin Suomessa ja Ruotsissa.

Viime maatalousneuvoston yhteydessä komissio kannusti myös merkittävästi lisäämään varoja riskienhallinnan parantamiseen. Nykyinen järjestely ei ole osoittautunut toimivaksi keinovalikoimaksi, kun kriisitilanteet ovat lisänneet markkinahintojen vaihtelua. Kaiken kaikkiaan monilta tahoilta on esitetty joustavuuden lisäämistä budjettikehykseen, tosin esittämättä mekanismia, miten jousto rahoitetaan.

Suomen linjaus strategisista tavoitteista on tärkeä peruslinja. Tarvitsemme panostusta turvallisuuteen, kilpailukykyyn ja laajentumiseen huomioiden ilmasto- ja ympäristökysymykset. Maatalouspolitiikka ja koheesio ovat olleet tärkeitä keinoja laajentumisen yhteydessä sopeuttaa uusien jäsenmaita sisämarkkinoiden vaatimuksiin. Tuleva laajentuminen ei tuo tässä suhteessa poikkeusta.

Tärkeää on miettiä, mitä Suomi haluaa EU:n yhdessä tekevän ja miten tärkeäksi koetut asiat sitten rahoitetaan. EKP:n kannanotto tulevan monivuotisen rahoituskehyksen valmisteluun tukee hyvin perusmuistiossa esiteltyä linjaa yhteisen velanoton rajoittamisesta. Omien varojen yhteydessä Suomen linja on perusteltu, uusia järjestelmiä ei kannata ottaa käyttöön, jos ne vain kierrättävät uudella tavalla jäsenmaksuja kansallisiin budjetteihin ja eivät uudista varainkeruun painopistettä. Suomi on ja toivottavasti talouden kehittymisen myötä pysyy merkittävänä nettomaksajana. Suomen linjaus, jolla tavoitellaan mahdollisimman suurta saantoa EU:n tulevasta rahoituskehyksestä, on tärkeä, kun tavoitellaan hyvin perusteltuja lisäpanostuksia EU:n yhteisten asioiden hoitamiseen.

Yksityiskohtaisia huomiota ja täydennysehdotuksia

(sivu 3) Suomi tukee EU:n rahoitukseen kytkeytyvää vahvaa ehdollisuutta

- MTK tukee ajatusta ehdollisuudesta, esim. oikeusvaltioperiaatteesta. On kuitenkin huomioita, että samaan aikaan keskustellaan ehdollisuuden laajentamisesta esimerkiksi yksittäisten viljelijöiden saamiin suoriin tukiin. Muutosta on vaikea hahmottaa ja pahimmillaan se on johtamassa viljelijöiden monikertaiseen sanktiointiin. Seuraamukset ovat epäoikeudenmukaisia myös eri tuotantosuuntien näkökulmasta, koska viljelijätukien osuus liikevaihdosta vaihtelee merkittävästi tuotantosuunnittain.
- MTK ehdottaa Suomen kantaan lisättäväksi, että ”**Ehdollistamisen laajentamisessa, esim. sosiaaliseen ehdollisuuteen, on pyrittävä välttämään kaksinkertainen sanktiointi. On määritettävä asiakohtaisesti riittävä kansallisen sanktioinnin taso, jonka jälkeen ehdollisuuden kautta ei aiheutettaisi tukileikkausten kautta tuplarangaistuksia.**”

(sivu 3) Kuluvan kauden rahoituksen määrästä noin 31 prosenttia kohdennetaan ~~maatalouden suoriin tukiin ja maaseudun kehittämisrahoitukseen~~ **luonnonvarat ja ympäristö pääluokkaan. Maataloustukeen käytetään 22-25% EU-budjetista.**

(sivu 4) Tulevan rahoituskehyksen uudistamista koskevat paineet kohdistuvat erityisesti rahoituksen vahvistamiseen EU:n kilpailukyvyn ja teollisuuden, puolustuksen, muuttoliikkeen hallinnan sekä tulevan EU:n laajentumisen osalta. Lisäksi tarve EU:n vahvalle Ukraina-tuelle tulee jatkumaan tulevina vuosina. **Ukrainan kriisi nosti myös ruokatuvan uudelleen EU:n prioriteettilistalle.** Tulevalla rahoituskehyskaudella tulee ottaa myös huomioon, että elpymisvälineen avustusmuotoiseen tukeen liittyvän lainan takaisinmaksu EU-budjetista alkaa vuodesta 2028~~ **alkaen**~~.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

LAUSUNTO

14.5.2024

(sivu 5) Suomen tavoitteena on rahoituskehysratkaisu, jossa huomioidaan Suomen itärajan kokonaisvaltainen merkitys EU:lle. **EU tarvitsee koko itärajaa koskevan politiikan/rahaston.**

(sivu 6) Maatalouden osuutta EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä on vähennetty edellisillä rahoituskehyskierroksilla. CAP-rahoitus on ~~**kuitenkin**~~ edelleen suurin yksittäinen EU-rahoituksen painopiste muodostaen noin kolmanneksen koko rahoituskehyksestä. **Kriisitilanteet ovat nostaneet maatalouden yhdeksi EU:n prioriteettialueeksi tulevallakin ohjelmakaudella.** Suomi on vakiintuneesti saanut EU-rahoitusta määrällisesti eniten tästä rahoituskehyksen otsakkeesta. Etenkin maaseudun kehittämisrahoituksessa Suomi on huomattava nettosaaja.

(sivu 6) Hallitus edistää suomalaisen ruoantuotannon toimintaedellytyksiä osana eurooppalaista ruoantuotantoa. **Maatalouspolitiikka ja ruokaturva on yksi EU:n prioriteettialueista**.

(sivu 6) Tulevan rahoituskehyksen osalta myös maatalouspolitiikkaan kohdistuu uudistamistarpeita. **Maatalouspolitiikkaa on pystytty sopeuttamaan aikaisemminkin uusiin haasteisiin.** Etenkin EU:n mahdolliseen laajentumiseen varaudutaan jo ennakollisesti, vaikkei unioniin liittyisikään uusia jäsenvaltioita vielä tulevalla rahoituskehyskaudella. Erityisesti Ukrainan liittyminen muuttaisi maatalousrahoituksen jakautumista merkittävästi.

(sivu 7) Suomi tunnistaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan **yhdeksi EU:n prioriteettialueeksi ja** rahoituksen kansallisen merkityksen ~~**jasekä**~~ suhtautuu avoimesti erilaisiin rahoitusratkaisuihin maatalousrahoituksen uudistamiseksi, esimerkiksi hyödyntämällä kansallisia osarahoitusosuuksia myös I pilarissa säilyttämään suorien tukien taso tuensaajien näkökulmasta. Mahdollisten kansallisten osarahoitusosuuksien tulee perustua jäsenvaltioille yhteisiin sääntöihin ja periaatteisiin, jotta kilpailu sisämarkkinoilla ei vääristy.

(sivu 9) Suomi katsoo, että modernisoitaessa koheesiopolitiikkaa ja sen varojenjakokriteerejä tulisi entisestään painottaa Euroopan unionin ulkoraja-alueiden merkitystä ja niiden tulevaisuuden toimintaedellytyksiä sekä koheesiopolitiikan varojen jakautumista vaikuttavasti. **EU:n itärajan pitää olla yksi koheesiovarojen kohdistamiskriteeri.** Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Suomi korostaa etenkin Itä- ja Pohjois-Suomen merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle.

Juha Ruippo
johtaja

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi